

Eva Powell:

Okrog Triglava

(Poset angleških turistov.)

V Jugoslavijo je pripotovala skupina angleških študentov, ki ni pričakovala konvencionalnih počitnic. Saj smo bili vsi mladi in zdravi ter pripravljeni uživati vsak doživljaj, ki nam je bil namenjen. Prišli smo, da spoznamo in proučimo zanimivosti te nam nepoznane dežele.

Prva zanimivost, ki se nam je nudila ob prihodu v Ljubljano, je bila živahna mala gospa (Miss C.), ki nas je sprejela na kolodvoru. Iz ljubezni do lastne domovine in do prekrasne posvojene domovine je bila pripravljena žrtvovati se ter pokazati svoje prelepe gore skupini ljudi, ki jih je kasneje najbrže čestokrat smatrala za krdelo zakrknjenih filistrov. Mi pa smo bili začetkom uverjeni o pravilnosti lastnega mnenja in smo kaj radi ugovarjali. Tudi hrupa je bilo dovolj. Vse smo hoteli po svoje, dasiravno nismo o deželi ničesar vedeli. Toda živahna mala gospa s hlačami nas je kaj kmalu ukrotila. Za to smo ji bili pozneje hvaležni.

Gospo in hlače, oziroma gospo s hlačami ali hlače z gospo, smo prvikrat videli na postaji v družbi obilnega oprtnika in cepina. Sprejela nas je s skrbno nagubanim obrazom. Kasneje smo spoznali, da ji je ta obraz lasten, če ji družčina, ki je polna nesoglasja, že predsedala.

Vlak nas je odvedel po prijazni Savski dolini, nato skozi ožjo, lepšo sotesko mimo Bleda, kjer ima kralj svojo poletno rezidenco. Izstopili smo v Bohinjski Bistrici, ki leži ob vhodu Bohinjske kotline. Odtod smo v avtobusih odbrzeli do mirnega Bohinjskega jezera, spečega pod prelestnim gorskim vencem. Jezero je na las podobno jezeru Wastwater, ki temno spi pod vrhom Great Gable (Velikim Slemenom). Počivali smo v Bohinju pri Sv. Janezu, ki leži na južnem podnožju sivolasega očaka Triglava. Dva ali tri dni smo čakali na one, ki poznajo svoje gore; saj so obljubili, da nas popeljejo na svoje sinje vrhove.

Nekega popoldne je prispelo dvoje gibčnih, mladih Slovencev in tekom ene ure nas je dvanajst krenilo na pot. Le ena gospodična

iz naše družbe je imela nekaj pojma o hribolastvu. Ostali smo imeli mnogo dobre volje, dasiravno smo sopihali, ko smo v potu svojega obraza skrajno neelegantno plezali prek strme stene Komarče.

Prišedši do venca zelenih bukev, smo dospeli do začarane doline, ki se vije južno od Triglava proti Bohinju. Vzдолž doline je razvrščeno sedmero malih jezer, od katerih je dobila dolina svoje ime: Zajezerska Dolina.

Travni pas tu že skoro poneha in vendar smo našli toliko pestrega planinskega cvetja ko še nikoli. Ker se je že dan nagibal, nismo utegnili proučavati vse to cvetje. Pri romantični, toda medli luči svetiljke smo iskali stezo med belim pečevjem. Nenadoma smo z veseljem opazili luči planinske koč, kjer smo nameravali prenočiti. Nad koč so sanjavo mežikale medle oči karavle, kjer jugoslovenski vojaki stražijo mejo svoje domovine.

Dvanajst utrujenih romarjev si je osvojilo že dokaj napolnjeno planinsko koč. Hrana, ki se je pojavila kakor pričarana, je kaj hitro izginila. Tudi ležišča, ki so sprva primanjkovala, smo kaj kmalu dobili. Gostoljubni domačini so se namreč zadovoljili s tem, da sta po dva legla v eno posteljo. Na gorah pač ne moreš povprašati po hotelu za vogalom, ker ga ni. Zategadelj smo bili iz sreca hvaležni onim, ki so nam tako velikodušno prepustili svoja ležišča. Kmalu smo sladko zaspali.

Zbudili smo se zarana, hoteč preiskati dolino in njeno čudovito floro. Vsi, razen orjaškega fanta, smo zapustili koč. Njega cvetje ni zanimalo. Ko se je zjutraj ozrl skozi okno, je bilo njegovo prvo vprašanje: »Si li vi upate tja gor? Ali moram tudi jaz?« Ker je bil dovolj pogumen in močan, sta se naša vodnika odločila, da ga popeljeta preko zahodne stene Tičarice.

Slovenski planinci so vedno dobro opremljeni, a naš težko-atlet žal ni bil. Imel je kratke, platnene hlače, ki niso bile primerne za plezanje. Izposodil si je hlače od naše živahne male gospe. Orjaku so hlače seveda segale komaj pod kolena. S copatami, klini in vrvjo so se odpravili v navpično steno. Kasneje, ko so se vračali, smo jih videli drveti po prodišču in nato umivati noge v ledeno mrzli vodi jezera pred koč.

Drugi dan nas je šestorica odrinila proti vrhu Triglava. Vodila sta nas domačina, priključil pa se je tudi naš težko-atlet. Lastnica hlače je odvedla ostalo skupino preko Dednega Polja in Pri Jezeru v Bohinj.

Jutro je bilo lepo.

Dosegli smo zadnje jezero baš v trenutku, ko je solnce pokukalo izza Hribaric. Prišedši na sedlo, smo čutili, da smo resnično prišli v gore. Vrhovi so se nizali na vse strani in skalnata planota je bila podobna morju brez solnca. Tla niso bila popolnoma neplodna; male

blazinice blestečega cvetja bi nas najbrže zadržale, da jih proučimo, a na žalost smo morali hiteti. Izza vsakega bolvana so mežikali temnomodri svišči, alpske spominčice, rumene vijolice in gorski mak. Čudili smo se, od kod črpajo svojo hrano.

Na tej pusti planoti smo prišli do prvega snežišča. Videli smo pravi sneg — malo trd in sladkorju podoben, toda pripraven za kepanje. Le-to je bilo jako krotko, ker smo vse svoje moči porabili za vzpon. Sneg je bil prijetno hladen in snežni boj dobrodošel odmor.

Kočo v naročju Triglava (Aleksandrov Dom) smo dosegli uro poprej, nego je bilo preračunjeno. Odložili smo oprtnike, se okrepčali in nato ubrali stezo, ki nas je po enourni hoji dovedla na vrh Triglava. Dasiravno je bil mraz občuten, nas je naš težko-atlet v kratkih hlačah kljub posinelemu obrazu skušal prepričati, da mu je toplo. Iz težkih oblakov se je vsula toča in poiskali smo si zavetje v malem, železnem stolpu. V vpisnih knjigi smo našli dovolj slovenskih, nemških in italijanskih imen, le Angležev ni bilo v tem letu na vrhu. Ko je vihar malce popustil, smo sestopili do zavetne votline, imenovane Staničevo zavetišče. Skoraj je posijalo solnce in vrnili smo se po isti poti do koč. Tu smo se najprej pošteno najedli ter se ob tej priliki naučilo slovensko besedo »še«. Naš nemški »noch ein«, ki smo se ga s toliko težavo naučili, nam tukaj ni nič pomagal, in tako smo se v slovenščini naučili zahtevati »še en čaj« in »še več beefsteak-a«.

Po kosilu je deževalo. Čas smo si krajšali s primerjanjem angleških pivskih pesmi s slovenskimi narodnimi.

Zunaj je divjal snežni metej, a vendar smo odšli. Zvečer smo morali biti v hotelu Sv. Janez. Zato smo krenili po najkrajši poti skozi Voje v dolino. Vse bi bilo dobro, a ko smo dosegli gozdno mejo, se je sneg izpremenil v dež. Prišedši do listnatega gozda s preprogo polzkega listja, smo spoznali, kakšne so poti, kadar nas mora tlačiti. Izgubili smo belo-rdeče znake, ki kažejo pot, pa smo jih zopet našli. Izgubili smo pete svojih čevljev in smo nadaljevali pot brez njih. Grmelo je in temo je od časa do časa presekala blisk. Lilo je, da smo bili v hipu do kože premočeni. Po trudapolnem tavanju po blatu in vodi smo končno prispeli v hotel. Kopel in suha obleka sta nas kmalu usposobili za večerjo in ljubezniva gospa je ponovno izposodila svoje hlače, topot pa enemu naših slovenskih spremljevalcev, ki ni bil v posesti dvojih hlač. Na našem atletu jih sicer nismo mogli občudovati, a našemu slovenskemu prijatelju so kaj dično pristojale. Nosil jih je ves večer pri plesu, z njimi je odšel v Ljubljano. In prav je bilo tako, saj jih je potreboval in po gorskih pravilih je imel pravico do njih. Toda, kdo zamore popisati žalost in razočaranje, ko se je med tednom nekdo vrnil iz Ljubljane brez njih!

»Vražji Stanko mi ni poslal hlač in jaz ne morem nikamor brez njih! Zakaj jih ni poslal?« Gotovo je skrajno nehvaležno, če si v stiski izposodiš hlače, a jih ne vrneš, če jih dobitnik sam rabi. — Toda Stanko se ni prav nič kesal, ko smo ga zopet srečali.

Naša gospa si je morala izposoditi druge hlače.

Iz mesta so prišli novi slovenski znanci, da popeljejo drugo polovico skupine po Tominškovi poti na Triglav. Ker je bila naša oprema jako pomanjkljiva, smo sklenili, da jo izpopolnimo v Mojstrani. Člani druge skupine so se oglasili v hotelu Triglav, kjer so si izposodili kar tri pare hlač za brhke Angležinje. Z vso resnostjo so se na to odpravili na pot skozi prekrasno dolino Vrat. Prenočili so v Aljaževem Domu, ki stoji ob vznožju mogočne Triglavske stene.

Naslednje jutro so odšli po Tominškovi poti, a niso imeli sreče z vzponom na vrh. Dan za dnem je minul, a vrh je bil vedno v megli. Med tem, ko so potrpežljivo čakali, so obhodili vse štiri kočje in popili ves čaj, ki je bil na razpolago. Kljub slabemu vremenu so se nekateri povzpeli na vrh ter se nato vrnili k civilizaciji hotela. Sestopili so skozi Zajezersko dolino. Ob snidenju z nami so prezirljivo zrli na naše uspehe, ki so bili za nas tako pomembni. Še pred njih povratkom smo tudi mi odšli, da poizkusimo kaj mnogo težjega, če nam bo gora naklonjena. Tudi mi smo poiskali hčerko kraljevega lovca in to iz istih razlogov, ko naši predniki. Ko je Minca zagledala našo malo gospo, jo je objela z vzklikom: »O draga moja Miss, ali ste prinesli moje smučarske hlače?« Ob tej priliki smo doznali, da se trije pari njenih hlač še vedno šetajo po Triglavu! In mi smo prišli, da nam posodi še dvojje! Minčina garderoba je bila docela izčrpana. Poleg tega so bile naše noge dvakrat tako dolge ko njene in tako nam je svetovala, da si izposodimo hlače pri nekem Janku. Sicer nismo vedeli, ali je »Janko« moškega ali ženskega spola, poglavitno je pač bilo, da dobimo hlače. Dobili smo par smučarskih in par drugih hlač, ki so po barvi in kroju bile močno podobne vrtnarskim, če se »Janko« sploh zanima za vrtnarstvo.

Po večerji je krenila naša petorica v temi skozi dolino Vrat. Pod nami je šumel razdivjani gorski potok ter nas venomer spominjal, naj pazimo na pot. Naša mala gospa, ki je bila zopet v hlačah ter natovorjena z oprtnikom in s cepinom, je s svetiljko v rokah kazala pot. Bila je lepa, zvezdnata noč, brez lune. Hodili smo drug za drugim in nihče ni hotel hoditi takoj za gospo, ker mu je ziba-joča svetiljka venomer odtegovala oči od steze. Obstali smo pri malem Marijinem znamenju, ki stoji ob bistrem studenčku tik nad potokom. Po kratkem odmoru smo odšli dalje. Čuti je bilo le naše enakomerne stopinje in voda je kramljala.

Večer smo zaključili v Aljaževem Domu. Koča je velika in prostorna, a ko smo prispeli ob deseti uri zvečer do nje, je bila podobna

ogromni luščini, napolnjeni s hrupom. Bil je prazničen dan in nevedé smo se pridružili letnemu narodnemu romanju na Triglav. Drugo jutro smo izvedeli, da je 300 ljudi spalo v koči. Da je prenočevalo 300 ljudi, verujem: da so spali, dvomim. Prejeli smo tri odeje in bili smo srečni, da smo se lahko zleknili v prazen kot. Težko-atlet je zopet počastil svoje ime. Pokojno je spal, dasiravno so od časa do časa ropotale okovanke po stopniščih. Iz drugega konca hodnika je bilo čuti razne dovtipe, katerim je sledila ploha smeha. Zdaj pa zdaj je bilo čuti divje vzklike nekega Dalmatinca: »Šutite, šutite!« spremljane od zvokov hreščeče harmonike. Ob štirih zjutraj so nekateri odšli in ob petih je bilo na razpolago nekaj žimnic in odej, da so si za kratek čas odpočili naši utrujeni udi. Medtem se je zdanilo.

Jutro je bilo megleno in oblačno, kasneje je deževalo. Od obljubljenih slovenskih planincev je prišel le Bogdan. Naš načrt je torej dobesedno padel v vodo. Svesti si svoje moči, smo se izprehajali ob vznožju stene in občudovali žlebove in kamine, skozi katere se resnično pleza. Čitali smo spominsko ploščo enega izmed mnogih, ki so tu preminuli. Le-ti so bili junaki-pionirji onim, ki so jim sledili v strme čeri.

Tisto popoldne sta naš težko-atlet in njegov prijatelj odšla v Bohinj, kjer sta hotela srečati gotove lastnice lepih, blestečih oči v hotelu pri jezeru. Mi smo tudi to noč prespali v Aljaževem Domu, toda tokrat v miru in udobno.

Tudi naslednji dan smo se izprehajali po dolini. Občudovali smo krasni slap Peričnik, nakar smo krenili proti Luknji. Zvečer smo poslušali slovenske pesmi, ki so jih prepevali člani pevskega društva iz Ljubljane. Njih pesmi so bile sladke, žalostne in vesele. Peli so kot pri nas za časa kraljice Elizabete. Nekdo je začel, na kar so ostali harmonično vpadli. Oskrbnik nam je tudi zaigral marsikako okroglo na svojo harmoniko. Pravijo, da je mojster v igranju tega instrumenta. Rad se pridruži posameznim skupinam v koči, kjer igra svoje melodije in si mimogrede privošči kak kozarček sladke kapljice.

Drugi dan je zopet deževalo tako, da ni bilo misliti na kak izlet. Popoldan se je zjasnilo in napočil je čas, da odrinemo na vlak. Poslovili smo se od gostoljubnega Aljaževega Doma. Toda komaj smo zapustili kočo, je jelo ponovno deževati. Sprva rahlo, nato tako izdatno, da niti najboljši dežni plašči niso zalegli.

In vendarle je bilo sijajno. Oblečena v Jankove hlače in Missino srajco sem bredla po lužah in malih hudournikih. Potok ob poti je mogočno bobnel. V gorah je neprestano grmelo in bliski so prešinjali nebo. Prevzeti smo prepevali pesmi, ki smo se jih prejšnji dan naučili, in naši šibki glasovi so se pridružili simfoniji razdivjanih

elementov. Menda nismo bili pri pameti, kajti v vsaki bajti ob poti in v mali okrepčevalnici pod Peričnikom smo videli vedriti dovolj pametnih turistov. A kaj za to! Saj nas je v hotelu v Mojstrani čakala suha obleka in topla večerja.

V vasi ni bilo žive duše, ki bi občudovala nas premočene romarje. Le lastavice so v mnogobrojnih jatah sedele na brzozavnih žicah. Končno smo dospeli v hotel, kjer smo izročili Jankove mokre hlače ter ostalo izposojeno obleko. Z velikim tekom smo použili težko pričakovano večerjo in kdo si upa trditi, da je pričakovanje boljše od izpolnitve?!

Kasneje smo sedli na vlak, ki nas je popeljal v vsakdanjost velemesta, k mirnim zabavam kavarn in plesom pod kostanji.

Ko je gospa v hlačah (še vedno izposojenih) odpotovala v Bohinj, smo tekom popoldneva srečali Stanka, oprezujočega po ulicah. Ko nas je zagledal, se je hudomušno narezal in njegovo prvo vprašanje je bilo: »Kaj je porekla Miss radi svojih hlač?«

*

Članek je napisala gdč. E v a P o w e l l, učiteljica iz Burton-on-Trent. Le-to so skromne beležke nekaterih vtisov za časa bivanja angleških študentov v slovenskih gorah. Četudi članek nima nikakih pretenzij, smo vendar mnenja, da bo bralce zanimalo, kakšen vtis napravi življenje v naših gorah na tujce, na mlade Angleže.

Dr. H. T.

Janko Mlakar:

Po zaznamenovanih potih

(Dalje.)

Tri Gracije.

Klicale so se med seboj: Edi, Eli in Emi. Bile so mlada, živahna dekleta. Sešel sem se z njimi v Stanzach, v avtu pred gostilno »Pri jelenu«.

S Salzbodna (»Kraj nesrečnega imena«) sem moral zopet navzgor na Fuchsensattel (2043 m). Tu pa zavijem ostro na desno prav pod južne Hochvoglove stene na Kuhkar. Pa nisem ostal dolgo pri kravah, kajti kmalu me je pot pripeljala h konjem, na vzhodni rob Rosskara. Čudno, da ima v teh gorah toliko krajev imena po živalih.

Od tu dalje sem hodil vedno navzdol in onkraj lepe planine Schwabeggalp (1697 m) zagledam precej globoko pod seboj zadnje hiše v Hornbachtalu. Ko stopam skozi redek, strm gozd, zaslišim

nekje v bližini zvoniti poldne. Kmalu nato sem bil že v zadnjem selu v dolini, v Hinterhornbachu. Še enkrat pogledam nazaj na Hochvogel, nato jo pa uberem po cesti ob deročem Hornbachu proti Stanzachu, kjer sem upal priti na avto. Tisti večer sem namreč hotel spati že v Füssen; zato se je bilo treba žuriti. Mahal sem jo tako, da sem bil v poldrugi uri že v Vorderhornbachu, ki leži na levem bregu reke Lech prav pri vhodu v Hornbachtal. Navzlic temu, da je moj minister za notranje zadeve energično protestiral, se nisem tu nič mudil, marveč sem dirkal kar naprej po dolini navzgor v Stanzach. Tu vprašam »Pri jelenu«, kdaj pride kak avto.

»Čez dvajset minut.«

Malo časa, vendar še vedno toliko, da sem se hitro skopal in še hitreje pokosil. Prišel sem ravno do zobotrebeca, ko je avto zatulil pred durmi. Bil je samo še en sedež prost, torej zame zadosti prostora. Emi je sedela pri šoferju, Edi in Eli pa za mojim hrbtom, tako da so se pogovarjale čez mojo glavo. Videli smo se že v torek v Elbigenalpu, kjer so bile na letovanju. Na »Pošti« sem večerjal pri sosedni mizi. Peljale so se v Reutte, kjer jih je čakala vesela družba treh znancev (za vsako eden).

Vožnja ob Lechi je jako lepa, zlasti še, če imaš za seboj osem ur dirkanja. Dolina se vedno bolj širi in tudi v avtu je bilo vedno več prostora. Ko smo pribrzeli v Reutte, sem bil s tremi Gracijami sam v vozu.

Najprej se ustavimo pred »Zamorcem«. Šofer skoči v gostilno in se takoj nato zopet prikaže iz veže.

»Jih ni,« pravi lakonično in sede za krmilo.

»Čudno!« je rekla Emi, Edi in Eli sta ji pa pritrdili, da je zares čudno.

Nato se ustavimo pred »Črnim orlom«. Prejšnji dogodek se je ponovil. Šofer »jih« je zopet zastoj iskal.

»Škandal«, vznevoljila se je Emi in za mojim hrbtom je odmevalo: »Škandal, škandal!«

Še tretjič je poskusil šofer svojo srečo. (Pravzaprav srečo Gracij), sicer z istim uspehom.

»Nesramno!« so sedaj vse tri hkrati ogorčeno vzkliknile. To je bilo pred novim hotelom nasproti kolodvora, katerega ime mi je pa izpadlo.

Prva je k sebi prišla Eli.

»Kaj pa sedaj? Vesta kaj, peljimo se v Füssen!«

»Saj res, peljimo se v Füssen! Sepp, peljite nas kar naprej v Füssen!«

»Prav rad, pa ne morem. Moram nazaj v Lechtal. Dobim vam pa lahko drug avto...«

»Seveda, da nas bo prav grdo odrl,« ga prekine previdna Emi.

»Nikakor ne! Poznam šoferja, ki vas bo peljal prav ceno, samo šest bi vas moralo biti. Vi, gospod hočete tudi v Füssen; če dobimo še dva, pa bo šofer prav poceni naredil. Počakajte tu, grem kar ponj.«

Pa Gracije niso čakale. Malo so se posvetovale, nato so pa šle na lastno pest iskat nezveste kavalirje.

Meni bi bil avto prav prišel, ker je prvi vlak odhajal šele čez tri ure. Zato sem rad počakal, kaj bo z objubljeno vožnjo.

Pa ni bilo treba dolgo čakati. Kmalu pride avto z dvema gospodoma in šofer me vpraša, kje so tiste tri gospodične, ki mu jih je bil Sepp priporočil. Preden sem mu utegnili vso zadevo razložiti, so že privihrale. Čeprav niso nič opravile, so bile navzlic temu še precej dobre volje.

»Mir ist's Wurst«, je izjavila Emi in sedla poleg šoferja.

»Mir können sie gestohlen werden«, ji je pritrčila Edi in sedla za moj hrbet.

Poleg nje se je nekam jezno spustila na sedež Eli in ugotovila: »Vendar je pa nesramno. Najprej nas povabijo und dann verduften sie. To so kavalirji!«

Pri Weisshausu smo prestopili avstrijsko mejo in prišli na Bavarsko, pa brez vsakih ceremonij. Nihče nas ni vprašal ne za potni list ne za vizum. Pač pa je šofer takoj onstran meje krenil na desno, ker se v Nemčiji vozi na desni in prehiteva na levi. Čudno, da ni tu kakih karambolov!

Ko pridemo onstran Ulrichsbrücke, se ozre Emi nazaj in pravi: »Dekleta, pojdimo v Hohenschwangau in si oglejmo Neuschwanstein! Šofer mi je rekel, da pridemo še lahko k zadnjemu vodstvu.«

Ta predlog je bil sprejet brez ugovora, tudi od mene. Tako smo izložili v Füssen samo oba gospoda, ostali smo se pa peljali naprej v Hohenschwangau. Tam smo pustili avto pred nekim hotelom v družbi nebrojnih njegovih tovarišev in pohiteli skozi lep park h gradu Neuschwanstein. Prišli smo še o pravem času. Za tri marke smo dobili pravico, da smo si smeli ogledati ta biser med gradovi, ki jih je bil sezidal Ludovik II.

Gradu ne bom popisoval, ker to ne spada v okvir Planinskega Vestnika. Samo toliko naj omenim, da se denar, ki ga je bil bavarski kralj naložil v svoje gradove, jako dobro obrestuje.

Zvečer smo se odpeljali nazaj v Füssen. Mene so izložili pred »Levom«; tri Gracije so se pa peljale naprej v Reutte. Morda so tam naletele na svoje nezveste kavalirje. Čeprav nisem ne radoveden ne škodoželjen, bi bil vendar rad pri tem sestanku...

Drugo jutro sem si ogledal Füssen. Svoje dni se je tu razprostiralo veliko jezero, ki ga je sčasoma Lech zasula. Menihi so ustanovili samostan, krog katerega se je razvilo mesto. Imenovali

so ga Fauces (»soteska«). Iz tega so naredili Nemci Füssen. Samostan, ustanovljen leta 725., je dandanes zasebna lastnina. Ogle dal sem si župno cerkev in grad; nato sem se peljal še enkrat v Hohenschwangau in šel v grad, ki je po njem dobila vas, ležeča v njegovem vznožju, ime.

Hohenschwangau ni tako lep kakor njegov bližnji sosed Neuschwanstein; v zgodovinskem oziru je pa veliko imenitnejši. Že Rimljani so postavili na tem griču (895 m) malo trdnjavo. Pozneje so strahovali s tega gradu Gotje vso okolico. V srednjem veku so si sezidali na razvalinah Hohenstaufi velik grad, ki so v njem bivali ob svojih pohodih v Italijo. Tu je tudi zadnji tega rodu, Konradin, vzel od matere slovo, ko se je podal v Italijo, v prezgodnjo smrt. Ludovik II. je dal grad lepo poslikati s slikami, ki nam predočujejo znamenite dogodke iz tozadevne zgodovine.

Popoldne sem se odpeljal čez Reutte v Garmisch-Partenkirchen, ki leži ob vznožju Zugspitze (2986 m), najvišje gore v Nemčiji. Tisti večer je nisem videl. Zavila se je v gosto meglo, ki ni obetala nič dobrega.

Drugi dan je bila nedelja. Vstal sem zgodaj, da bi bil lahko ob petih pri »Touristenmesse«. V Franceljnovi gostilni, kjer sem prenočil, je še vse spalo. Glavna vrata so bila zaklenjena in nekdo je celo ključ iz ključavnice potegnil. Poskusim torej svojo srečo pri stranskih. Bila so odklenjena, toda stražila jih je velika doga, ki je takoj zarjula, ko sem pritisnil kljuko. Sicer me je malo poprej gledala, ko sem se pri oknu bril, kar je bilo pa za kako bližnje znanje vse premalo. Začnem se torej pogajati.

»Če mi ti nič nočeš,« sem rekel zaradi večje varnosti za zaprtimi vrati, »ti tudi jaz nič nočem.«

Jezno renčanje mi je naznanjalo, da mi pes na vsak način nekaj hoče. Skušal sem ga poklicati po imenu in ga tako potolažiti, pa nisem nič opravil. Naštel sem vsa znana pasja imena, doga je pa na vsakega odgovorila z besnim lajanjem.

Tu zacvillijo vrata, ki drže na ozko ulico, in takoj se zažene pes na drugo stran dvorišča. Bil je pek, ki je prinesel kruh.

»Na, na, Škis, bist ja brav«, je pogovarjal mrcino.

»Torej Škis mu je ime,« pravim sam pri sebi. »Zato je bil tako togoten, ko sem ga klical za Pagata. Sedaj pa pridem lahko ven.«

»Prosim,« zakličem prišlec, »primite psa; šel bi rad ven.«

»Kar pridite! Ga že držim za ovratnico. Na, na, ruhig, Hunderl!«

»Hunderl«, velik kakor tele, je pa tako divjal, da je imel pek precej opraviti, da ga je obdržal. Meni bi bilo hudo, če bi se mu bil iztrgal iz rok. Kot velikemu prijatelju ps, bi mi bilo še danes žal, ako bi bil prisiljen v silobranu Škisa — s cepinom pobiti.

(Dalje prih.)

Goethe v Älpah.

Ves kulturni svet časti in proslavlja letos Goetheja ob stoletnici njegove smrti.¹ Zato smatramo za svojo častno dolžnost, da se tudi v slovenskem planinskem glasilu spomnimo največjega nemškega pesnika, genialnega misleca in razboritega prirodoznanca ter ga predočimo kot svojevrstnega opisovalca alpskega sveta.

Minilo je že poldrugo stoletje, ko se je bil mladostno podjetni poet prvikrat vzel na prelaz Sv. Gottharda, ki velja spričo svojega geografskega položaja za nekako vozlišče alpskega sestava. Goethejevo planinstvo sega torej še v početno dobo alpskega pokreta, v dobo, ki jo z znanstvenim raziskovanjem Zapadnih Alp najodličnejše zastopa Horace Bénédict de Saussure (vzpel se je kot drugi na vrh Montblanca l. 1787) in ko se je v Vzhodnih Älpah udejevoval mož, ki mu gre po vsej pravici prvenstvo v proučevanju našega planinskega sveta — Baltazar Hacquet, čigar prvi vzpon na Triglav l. 1779. je bil za tedanji čas drzen alpski čin. Zanimivo je dejstvo, da je Goethe oba ta pionirja znanstvenega alpinizma poznal po njiju spisih; s prvim se je tudi osebno seznanil za svojega bivanja v Ženevi l. 1779.

Goethe se je mudil trikrat v Švici: prvikrat l. 1775., še v podjetno vihravi dobi svoje »Sturm- und Drangperiode«; nato je l. 1779. v družbi mladega vojvode Karla Avgusta prepotoval najznačilnejše švicarske predele, podanke Bernskega velegorja (Oberland), Juro nad Ženevskim jezerom, dolino Chamonix ter se je vzel na Montblanski ledenik Mer de Glace, dalje je potoval po Wallisu do Rodanskega ledenika ter preko Furke zopet na St. Gotthard. Tretjikat je bil v Švici l. 1795., ko je v družbi svojega prijatelja slikarja Meyerja opravil od Züriškega jezera svojo zadnjo turo na St. Gotthard. Osrednje Alpe pa je preprečkal prvikrat na svojem pomembnem potovanju v Italijo l. 1786., ko je preko Brennerja hitel v obljubljeni deželni cvetočih citron. Skrajna zapadna točka Goethejevega planinstva je torej Ledeno Morje ob Montblancu, najvzhodnejša pa prelaz Brenner na Tirolskem.

Če si predočimo potovalne prilike tedanje dobe, ko se je potnik le v dolinskem svetu mogel voziti v okorni kočiji, ko so čez alpske prelaze držale le primitivne tovorniške poti, po katerih so konji in mule prenašali jezdece in tovore, in ko še ni bilo ne označenih ne zavarovanih stez, ne udobnih planinskih koč in zavetišč, moramo gorohodcem tiste dobe priznavati dokaj večjo mero podjetnosti in srčnosti kakor zložitim turistom današnjega časa. Sedaj te na ledeno pobočje Montblanca dvigne strma vzpenjača, čez Furko in Brenner

¹ V Beogradu so preimenovali eno ulico po njem. — Uredništvo.

te popelje železna cesta, St. Gotthard prevališ v jadrnem avtomobilu. Goetheja in njegovih tovarišev niso plašile ne potovalne težkoče ne vremenske neprilike, le da je proniknil do čudovitih krasot in tajnosti matere prirode, ki se v najelementarnejših in obenem v najveličastnejših oblikah kažejo in skrivajo prav v alpskem svetu.

Goethe ni potopisec v običajnem pomenu besede. Kdor čita njegova »Pisma iz Švice« ali njegovo »Potovanje v Italijo«, mora zaslutiti veličino tega genialnega duha. Način, kako dogodke duševno doživlja, kako vnanje vtiske čustveno in umstveno dojema in kako vse to z besedo riše in predočuje, priča o njegovi edinstveni pisateljski vrlini. Z isto pravico, s katero je slavni Amerikanec Ralph Waldo Emerson uvrstil Goetheja kot pisatelja poleg filozofa Platona, skeptika Montaigna, dramatika Shakespeara in moža energije Napoleona med predstavnike človeškega rodu, ga smemo šteti mi med klasike planinske literature. Tudi današnji gorohodci in planinski pisci se morejo iz Goethejevih zadevnih spisov v marsičem poučiti in se marsikaj naučiti, zlasti, kako naj krajino opazujejo in proučujejo in kako naj o njej pišejo.

* * *

V naslednjem hočemo objaviti nekaj značilnih odstavkov, pri-krojenih v našem jeziku. Izbrali smo opise njegove hoje na St. Gotthard, ki ga je trikrat posetil, vzpon na Mer de Glace ob Montblancu ter pot v zgodnji zimi čez Furko in naposled potovanje na Brenner. Vemo pa, da bi v Goethejevih opisih Brockena, potovanja ob Neckarju in Renu ter vzpona na Vezuv našli še obilo vzornih primerov, kako je veliki mislec motril zanimive prizore raznolike prirode; a zadostujejo naj naslednji odlomki, da z njimi označimo Goetheja kot dovtetnega opazovalca in duhovitega opisovalca planinske prirode.

I. Prvikrat na St. Gotthardu.

Šestindvajsetletni Goethe je bil v maju l. 1775. v družbi obeh grofov Stolbergov prišel v Švico ter se je nekaj dni pomudil v Zürichu. Tu je nepričakovano našel svojega prijatelja teologa Passavanta; ta ga je povabil s seboj na daljše potovanje v divni alpski svet nad Vierwaldstättskim jezerom, z namenom, da se povzpeta tudi na tedanjo »modno« goro, na St. Gotthard. Preko sloveče božje poti Maria-Einsiedeln, mesteca Schwytza, vrha Rigija in po Štirikantonskem jezeru so dne 20. junija dospeli² v dolino reke Reusse.

² Ker nemška množinska oblika izraža tudi dvojino, se ne da vselej ločiti, katero število ima pisatelj v mislih. Na tem potu sta bili dve glavni osebi, Goethe in Passavant; imela pa sta s seboj vsaj enega vodnika ali nosača (»Bote«). — W.

Tu se je pričela prava pot v velegorski svet, Goetheju dotlej še ves tuj. Po glasoviti debri ob divji Reussi čez Hudičev most in Urenski preduh so prišli v visokoplaninsko selo »An der Matte« (današnji Andermatt = Trata) ali Urseren, kjer so prenočili.

O nadaljnji poti naj pripoveduje (v prostem slovenskem prevodu) Goethe sam, kakor je to zapisal v svojem biografskem romanu »Dichtung und Wahrheit«:

»Dne 22. o polštirih smo ostavili nočišče ter krenili iz gladke Ursernske doline v kamenito Livinsko dolino.³ Tudi tu smo takoj pogršili vso rodovitnost; povsod gole ali z mahom porasle pečine, pokrite s snegom, sunkovit vihar, goneč oblake proti nam in mimo nas, šumenje slapov, zvonkljanje tovornih konj v popolni pušči... Tu si človeška domišljivost lahko namišlja zmajevska gnezda v skalnih razpokah. Vendar smo se počutili razvedrene in povzdignjene ob pogledu na prekrasen, povsem za sliko primeren, v vseh stopnjah veličastno raznoličen slap, ki ga prav v tem letnem času kopneči sneg preobilno pojí. Zdaj od oblakov zagrnjen, zdaj razgrnjen, nas nas je mikal, da smo se dalj časa na tem mestu pomudili.

Naposled smo dospeli do majhnih »meglenih jezer« (Nebelseen); tako bi jih nazval, ker so se komaj razločevala od meglenih zračnih prog. Ni trajalo več dolgo, kar se nam je iz čada pojavilo poslopje: to je bil hospic...«

(Dalje prih.)

Jožef Z a z u l a :

Stirideset let z nahrbtnikom

(Dalje.)

XIV.

Leta 1911. sem se utaboril v R a d s t a d t, malem mestecu na Solnograškem. Posetil sem Dachstein (glej Pl. Vest. 1926.), Sonnblick, Rossbrand, Liechtenstein — in Kitzloch-Klamm. Takrat so mi prvič pričele gore n a g a j a t i, kar sem popisal v članku »Glockner«. Tesni Kitzloch in Liechtenstein so slične našemu Vintgarju, vendar daljše; zdi se mi, če si videl eno, si videl vse!

Leta 1912. sem bil v I n o m o s t u, da bi tisto leto dobil vrh Glocknerja, ker sem ga bil lani zamudil. Ni uspelo! Pač pa se mi je posrečilo na amaterski razstavi v L i p s k e m z a K a č j o s m r e k o

³ Goethe je tu zamenjal pusti »Gamsboden« z Livinsko dolino na južni strani St. Gottharda. (Prim. članek dr. Jos. Hartmanna, »Goethe und die Alpen«. Zeitschr. d. Du Oe AV, 1908, str. 94). — W.

(ki je rasla svojčas v Koševniku pri Idriji, a niso vedeli, kako se je zasadila) od 65 daril ujeti četrto.

Leta 1913. sem naskočil Glockner od Brunecka (glej spis Windschar) in poleg tega posetil višine Kronplatz, Sambock in Pragerseen. Domovgrede sem se ustavil v Beljaku in posetil Dobrač (2167 m), a je bila megla in slaba pot na Podklošter.

Tako se je približala vojna 1914. Julija sem bil na Triglavu drugikrat; že tedaj se je poznala praznina po gorah. Mene je zanimal znani ovinek na Malem Triglavu nad Kredarico; ko sem bil prvikrat gori, sem kljub klinom »delal« z rokami, nogami in s hlačami, da sem se doli zbasal, tókrat je šlo brez zaprek. Takó se privadiš kočljivih mest, po katerih si prvikrat težko lezel. S Triglava grede sem šel po gorah v Idrijo: Triglav, Črna Prst, Kojca, Želin pri Cerknem, Idrija, v treh dneh. Ta partija je podobna ljubljanski »S Triglava po gorah v Ljubljano«, a je krajša, toda zato — sočnejša.

Avgusta sem šel v St. Georgen pri Brunecku, kjer sem bil že prejšnje leto. Ostal sem 14 dni in dovršil turo Taufers, Kasern, Dreiherrnspitze (3505 m), Krimmel; potem po dolini Gerlos v Zillertal, da sem videl dolino, o kateri sem že kot šolarček gledal slike po knjigah. Toda pot je bila samotna. V Kasernu me je zanimal tečaj za idrijske čipke, ki so ga bili vpeljali, da bi oživel domačo obrt. Tudi rudarstvo cvete v dolini. Prenočil sem v Neue Gersdorfhütte (2634 m); čitatelja bodo zanimale cene tik ob pričetku vojne: 30. avg. 1914.: črna kava K 0'40, $\frac{1}{2}$ l vina K 0'88, klob. zelje K 1'20 (konzerva), dve žemlji K 0'20, bela kava K 0'50; skupaj K 3'18. 31. avg. 1914.: prenočišče K 2'—, bela kava K 0'50, surovo maslo K 0'26, dve žemlji K 0'20, razno K 0'34; skupaj K 3'30. Oboje K 6'48. Sedel in prenočil sem sam; sicer tako posečane koče, so bile za-puščene.

Drugi dan sem šel v dolino Krimmel, kjer so svetovnoznaní slapovi. Dolina je ravna, tik pred ustjem v glavno dolino prične skoro padati in tvori lepe slapove sicer neznatne rečice. Strmina se je zato razvila, ker so svoječasní ledeniki glavne doline (Salzach) rezali globoko v zemljo, a stranske doline zadrževali in mašili. Ostale so torej ravne!

XV.

Iz kraja Krimmel sem šel dolgo, gozdno-dolinsko, Surno pot v Zillertal. Med potjo je samotna gostilna in samotna žaga. Ondi je stala žena in me je povpraševala, kakó je z vojno, ker njen mož že 14 dni ni pisal, a je v Galiciji. Takrat smo namreč mislili, da bo vsega v dveh mesecih konec; že doma mi je nekdo tožil, ker mu je pisal brat, da že tri dni ni sezul čevljev. Táke, recimo naivne, pojme smo imeli o boju, ki se je bil vnel!

Tudi v Zell so me povpraševali, čemu nisem šel na vojno, kajti v ondotnih krajih so bili prav vse pobrali. V zasebni družbi so mi v Brunecku že 1913 napovedovali revanžo Rusom, dokler jih nisem vprašal, kaj so jim Rusi hudega storili.

Zillertalska dolina je imela graščake, ki so veliko posedovali tudi na Slovenskem, zato je bilo ondi pred 1000 leti tudi dosti Slovencev, kakor sem omenil že zgoraj. Dolina je imela ob vodi mejo dveh škofij, od katerih je vsaka podpirala svoj stavbni slog; zato vidiš na eni strani same gotske, na drugi drugačne cerkve.

Zapustivši Zell sem šel mimo Inomosta naokoli v Bruneck nazaj. Povsod vse živo vojakov; v posameznih pogovorih jih je skrbelo, kaj bo z deželo, ker je vse šlo na severno fronto, južna proti Italiji pa je ostala popolnoma nezavarovana. Že takrat so namreč tam vedeli, kaj je Italijan in kaj bo naredil; in kakršen je bil takrat, tak je dandanes! — O polnoči sem prišel v Franzensfeste. Na peronu se je trlo vojaštva; jaz sem edini stal z nahrbtnikom in cepinom med njimi, ko bi moralo biti narobe: sami turisti. Gledali so me, dokler nekdo ne izpregovori: »Sie Glücklicher!« Mislil sem do tedaj, da sem jim sumljiv, ker so me gledali; a so me le zavidali! Pričeli smo govoriti, toda glasno, da nas je straža razumela. — Na tiru je stal dolg vlak inozemskih Nemcev za Nemčijo. Ko je odšel, je prišla jokajoča ženska na peron: izpraševali so jo v vseh jezikih, a odgovorila je v jeziku, ki ga ni nihče razumel. Prišla je z nekom iz Orienta; on se je odpeljal, ona je zaostala, a poznala ni ne dežele, ne jezika.

Iz Brunecka sem šel v Marling pri Meranu. Kraj je bil miren, planincev malo ali nič, po trgu v Meranu je hodil prvi ranjeni častnik in vsi so ga pomilovali. Pozneje jih je bilo na tisoče — brez sočutja. Hribolazil nisem, pač pa ogledoval Meran in okolico; toda tujcev ni bilo! Šele proti koncu so prišli z Dunaja in iz Pešte Židje, ki nikoli ne izostanejo; vse plačajo, pa tudi vse podražijo.

Po Švici in na Tirolskem ima vsako večje nemško mesto svojo kočo, hôtel ali podobno planinsko stavbo. Tja hodijo Nemci: vsak v svojo kočo, a tedaj jih ni bilo; pač pa so poročali planinski listi, da je p a d e l znani vodnik A, znani hribolazec B; da so z a t v o r i l i to kočo in oni hôtel — ker m a n j k a osebja in posetnikov. Končno sem jo popihal tudi jaz, ker so vsak neznan obraz sumljivo gledali, na vsako besedo sumljivo pazili. Tirolska je v upravi in prosveti vse imela, a morala se je tudi za vse izpostaviti.

XVI.

In končno je vrtež pričel tudi pri nas na Notranjskem. Od 1915. do 1917. sem v Idriji gojil posebne vrste planinstvo: z nahrbtnikom sem vse gore in planine obletel za krompirjem in

podobnimi živili. Kadar je prišlo znamenje, da se bliža zračno brodovje, smo hiteli v kleti in 1915. in 1917. sem ponovno vse pohištvo spravil v klet in zaboje; končno sem se 1919. moral umakniti še iz Celovca v Maribor, kamor sem se bil koncem 1917. iz Idrije preselil. Med vsem tem časom sem bil le enkrat na Visoki Ostrovici pri Št. Vidu na Koroškem in enkrat v Krški dolini ter mimo Trga (Feldkirchen) v Št. Vid na Gl. nazaj. Pravi planinski izleti to niso več bili! Ko sem maja 1919. šel preko Spitala — Gasteina končno v Maribor, sem se spominjal prilik, kako sem se svojčas ondi mimo vozil na svoja planinska potovanja.

In vendar so prišli pozneje zopet boljši časi! O priliki kratkega bivanja v Dobrli vasi sem stopil 1920. na Obir (2141 m) in Peco (2114 m), pozneje iz Rogatca na Rogaško goro (883 m);* a od 1921. dalje sem posečal vršace Mežiške doline in jih opetovano opisoval v Pl. V. (1925. sl.: Po gorah okoli Mežiške doline, Planinska cesta Črna—Jezersko, Dan planinčev, Še eno o Pleši in Peci. Enodnevna partija okoli Pleše itd.). Peca, Pleša, Strojna, Brinova Gora, Sv. Lenart, Javorje, Črna, Travniki, Ljubno, Raduha, Olševa, Koprivna, Bele Vode. Ob stari štajersko-koroški meji s Travnikov v Št. Vid in mnogi drugi izleti so dali in dajo meni in drugim planincem po priliki časa, volje in moči obilo najlepšega planiskega razvedrila. Za daljša potovanja pa ni sredstev, kakor mi tudi fotografsko amaterstvo radi draginje ne uspeva več tako, ko nekaj. Ako bi se ga poprijela domača pridnost z lastnimi aparati in pripravami, bi bilo morda boljše za oba dela.

Poleg pravih gora sem 1926., 1927. prepotoval tudi vse Prekmurje in Medjimurje; po goricah, hribih (in ravninah) sem imel toliko pristne planinske zabave, da te lepe kraje priporočam vsakomur. Razen v ravnini naj hodi vsakdo peš, kakor sem i jaz potoval, ko nisem spustil vasice in sem z zanimanjem opazoval lepe hiše, krasne panorame (Kápela pri Radgoni, Strigova, Grlinci), žvepleni vrelec, petrolejsko vrtnanje in umno obdelano zemljo. Onih dni nikoli ne pozabim!

(Konec prih.)

Obzor in društvene vesti

Občni zbor SPD (Osrednje društvo)

Vršil se je dne 29. aprila t. l. v Mestnem domu v Ljubljani. Otvoril in vodil ga je društveni predsednik g. dr. Josip Pretnar, ki je za zapisnikarja imenoval g. Burgerja, za overovatelja zapisnika gg. dr. Arnošta Brileja in Rudolfa Badjuro. Nato je predsednik pozdravil mnogobrojno zbrane člane, posebe pa zastopnika

* Obir je lepo popisan v Pl. V. 1895., »Donati« (prof. Orožen) v Pl. V. 1896.

banske uprave načelnika dr. Marna, polkovnika Novakovića, komandanta pograničnih čet podpolkovnika Jestrovića, zastopnike šumske direkcije, S. K. Piririje, JZSS, predsednika Mariborske podružnice SPD in nadzornika dr. Senjorja, načelnika Bohinjske podružnice g. Hudnika, predsednika »Skale« profesorja Ravnika in predstavnik različnih drugih organizacij in društev. Ko se je zahvalil tisku za njegovo moralno podporo in je prečital pozdravni pismi dr. Jos. Tomiška iz Maribora in Hrvatskega Planinskega Društva iz Zagreba, je nadaljeval:

»Predlagam, da se pri tej priliki spomnimo z izrazi vdanosti Nj. Vel. kralja, ki tako zelo ljubi naše krasne planine. Nadalje pošljimo pozdrave ministru g. dr. Albertu Kramerju in Ivanu Puelju ter banu g. dr. Marušiču.« Z navdušenjem sprejeto.

I. Prehajajoč na dnevni red, poda predsednik dr. Pretnar sledeče svoje poročilo:

»Na zadnjem občnem zboru, ki se je vršil pred devetimi meseci, smo si postavili program svojega planinskega dela za bližnjo bodočnost. Danes podamo račun o svojem delu, obenem pa seveda tudi splošno sliko o položaju našega planinstva. Jasno je, da pri tem ne smemo obračati svojih pogledov samo na naše domače slovensko planinstvo. Jeseni prošlega leta se je vršil na Poljskem kongres Asociacije slovanskih turističnih društev, uradni reprezentance slovanskega planinstva. Naš Jugoslov. Savez se je udeležil tega kongresa po svojih predstavnikih, med katerimi smo bili tudi Slovenci. — Udeležili smo se nadalje kongresa Zveze Planinskih Društev Kralj. Jugoslavije, ki se je vršil v novembru v Zagrebu. Šlo je za izpremembo pravil. Po trdi borbi smo med drugim dosegli, da ostane po novih pravilih sedež Zveze še nadalje v Ljubljani. Čim bodo pravila potrjena, se bo vršil kongres v Mariboru, kjer se bo nanovo izvolila uprava. Naše stremljenje je šlo za tem, da poglobimo stike z bratskimi planinskimi društvi v drugih pokrajinah države.

Naši odnošaji napram podružnicam SPD in turistovskemu klubu »Skala« so postali v zadnjem času najprisrčnejši. To okrepitev medsebojnih vezi, zaupanja in sodelovanja moramo z veseljem pozdraviti. Usoda razpustitve pa je v preteklem letu doletela slov. planin. organizacijo »Prijatelj Prirode«.

V organizatornem pogledu smo stali v znamenju reorganizacije celokupnega našega SPD. Pripravljalna dela na temeljih novih pravil je redakcijski odbor Osrednjega društva pred kratkim v glavnem zaključil. Kmalu se bo pričela razprava s člani redakcijskega odbora, ki so jih volile podružnice. Vsa znamenja kažejo, da bomo dosegli svoj namen, t. j., da ohranimo krepko strnjeno celoto in enotnost slov. planinstva. V tem okviru pa bodo na drugi strani dobile podružnice in naše sedanje Osrednje društvo zaželjeno samostojnost. Vprašanje premoženja Osrednjega društva se bo ob dobri volji in uvidevnosti dalo ugodno rešiti.

Ko govorim o planinski organizaciji, ne morem preko dogodka, ki utegne imeti za razvoj našega planinstva dalekosežne posledice. Izšla je uredba ministra za telesno vzgojo, v katerega delokrog spada sokolstvo in razna sportna društva. Planinska društva med njimi niso naštetá, pač pa najdemo v isti uredbi na nekem mestu določilo, da je ministrstvo pristojno za organizacijo in nadzorstvo strelskih društev, gasilskih društev in skavtov, a k tem trem društvom dodaje naredba na koncu še — svojim očem ne morejo verjeti — planinska društva. Kako smo prišli do tega, da se uvršča tipična in mednarodno splošno priznana turistična organizacija planinstva med ognjegasce in ostrostrelce, si ne moremo razlagati. Vsekakor bomo o tem še razpravljali.

Omenili mi je, da smo vzdrževali živahne stike tudi s korporacijami, na katerih ima planinstvo interes. Navedem naj Zvezo za tujski promet in druge tujsko-prometne ustanove. Kjer je bilo treba uveljaviti naše planinstvo, smo bili zraven. Zato smo sodelovali, in to z lepim uspehom, na dveh razstavah tujskega

prometa: na ljubljanskem in zagrebškem velesejmu, s tem smo zbrali že prvo gradivo za naš bodoči alpski muzej.

Sami smo iskali ozkih stikov z oblastvi, osobito z bansko in vojaško upravo in železniško upravo. S hvaležnostjo se spominjam krepke podpore in polnega razumevanja naših teženj in stremljenj s strani našega gospoda bana in podbana, pa tudi divizijske komande in komandanta pograničnih čet. Železniška uprava bi nam bila gotovo v večji meri ustregla, da ni prišlo do težke krize, ki nam je radi železniških prometnih restrikcij zaenkrat obrazuspešila akcijo za železniške olajšave.

V notranjem društvenem življenju in delovanju smo izvedli dosledno svojemu programu važno reorganizacijo. Konstituirali so se odseki kot posvetovalni in pomožni organi odbora, in sicer: gradbeni, finančno gospodarski, literarno-znanstveni, zimsko-alpski, markacijski, reševalni in foto-amaterski. Pokazalo se je, da je bilo delo odsekov izredno živahno in koristno; sodelovanju odbora in odsekov se imamo zahvaliti, da smo mogli uspešno vršiti težke naloge. Tovarišem, ki so v devetih mesecih odpravili ne samo 45 odborovih in 51 odsekovih sej, temveč tudi ogromno delo za izvršitev sklepov in pripravo razprav, tem tihim in požrtvovalnim sodelavcem najlepša hvala!

V finančno-gospodarskem pogledu je stalo društvo pred težko nalogo. Ogromen dolg čez Din 800.000— na eni strani, usihanje virov dohodkov na drugi, in neodločljiva potreba, da se izvršijo nujna popravila in dozidave društvenih zgradb, vse to nam je delalo težke skrbi; posebno poročilo o tem bo povedalo še več. Omenim le, da nas je pri sanaciji vodilo načelo: sredstva se morajo dobiti z izboljšanjem gospodarstva in s štednjo na pravem mestu, ne pa s povišanjem obremenitve članstva. Uspeh se je pokazal že v nekaj mesecih. Oskrba je vrgla Din 60.000— več ko prejšnje leto, dolgove pa smo znižali za Din 160.000—, to je napram Din 60.000— v prejšnjem letu. Trdna je naša volja, da stopimo pred vas v prihodnjem letu s še lepšim uspehom.

V neposredni zvezi s finančno-gospodarskim odsekom je bilo živahno delo gradbenega odseka. Roko v roki sta delala zimsko-alpski in markacijski odsek. Začeli smo odpirati naš zimski planinski raj. Prvi početki so storjeni in izkušnje, ki smo jih dobili prošlo zimo, nas bodo v bodoče vodile v nadaljnjem smotrenem delu. Reševalni odsek je uredil vse potrebno za pomoč ponesrečenim ne samo poleti, temveč tudi v zimskem času. Polne roke dela je imel literarno-znanstveni odsek, ki je načel deloma med drugim tudi vprašanje reorganizacije našega planinskega glasila Planinskega Vestnika. Skladno z literarno-znanstvenim odsekom je šlo tudi delo fotoamaterskega odseka. Podrobneje bodo o delu odsekov govorili njih poročevalci.

Pripoznavamo, da naše delo potrebuje v mnogem še izpopolnitve. To nas uči že naša lastna izkušnja; pokazala pa nam bo to tudi kritika, katere ne samo pričakujemo, temveč si je v interesu izboljšanja našega dela za planinstvo tudi želimo. Naša trdna volja do dela nam bo z vašo pomočjo in zaslonbo pripomogla, da bomo cilje, katere smo si zastavili, tudi čim preje dosegli.« — Poročilo predsednika se sprejme s toplim odobravanjem.

II. Sledi **Tajniško poročilo**, ki ga poda tajnik g. dr. Viktor Vovk:

»V času od lanskoletnega izrednega običnega zbora 16. julija 1931 so izstopili iz odbora: 2 odbornika (g. Makso Hrovatin in dr. Josip Tičar) in 2 odbornikova namestnika (gg. Anton Špende in Viljem Bizjak). Dalje je odložil funkcijo računskega preglednika g. Fr. Lenarčič. Volitve za ta izpraznjena mesta se bodo nocoj vršile.

Delovanje odbora v preteklem letu je bilo v prvi vrsti usmerjeno na saniranje finančnega položaja društva; zadeva društvenega dolga je nujna in za njeno rešitev bo moralo društvo zbrati vse sile tudi v bližnji bodočnosti. Splošno gospodarsko stanje to leto ni bilo ravno ugodno za delovanje v taki smeri; vendar so uspehi — kakor bomo še slišali iz naslednjih poročil — nepričakovano dobri.

O važnejših sklepih in ukrepih posameznih organov društva je med letom točno poročal Planinski Vestnik; bili so pa člani tudi po dnevnem časopisju obveščeni o najvažnejših in najnujnejših stvareh v društvu. Redno vsak teden po enkrat so se vršile odborove seje, ki so bile posečane skoro vedno polnoštevilno; predmeti so se obravnavali z vsestransko preudarnostjo in med odborniki je kljub morebitnim različnim naziranjem vladala vendarle tovariška harmonija.

Širši Osrednji odbor je imel dve seji, in sicer 18. julija in 12. decembra 1931, skupščina SPD je zborovala v Ljubljani dne 26. julija 1931.

Sklepi Širšega Osrednjega odbora in skupščine so bili objavljeni v Planinskem Vestniku, važnejši sklepi so se sporočili vsem podružnicam s posebnimi okrožnicami. Organizirali so se odseki, o katerih delu bom govoril v posebnem odstavku svojega poročila. Vsaka važnejša stvar se je najprej temeljito obravnavala v pristojnem odseku, ki je po končani razpravi predložil končno formulirani predlog odboru v odločanje. Izkazalo se je, da je tak način delovanja ekonomičen in smotren. Odboru je bilo lažje odločati, če mu je bila predložena v odločanje že končna formulacija in obenem motivacija predloga od strani odseka, ki je stvar že temeljito preštudiral.

Osrednje društvo je imelo lani članov 4315, letos 3723; torej letos manj ko lani 592.

Število podružnic se je med letom povečalo za eno; nanovo se je ustanovila podružnica SPD v Bohinju. Lani so šteje vse podružnice skupaj članov 6717, letos imajo podružnice skupaj članov 4750; torej je padlo število pri podružnicah za 1967. Po današnjem stanju je vseh članov SPD 8473.

Padec števila članstva je povsem razmeren in ga je bilo pričakovati vnaprej. Pri Osrednjem društvu so se brez izjeme črtali iz imenika članov vsi tisti, ki niso na tekočem s plačevanjem članarine. Odbor je posvečal veliko pažnjo vprašanju izpolnjevanja dolžnosti članov napram društvu. Nastavljen je bil poseben inkasant za zaostalo članarino. Kljub vsem naporom od strani odbora je ostalo precejšnje število tistih, ki niso mogli ali hoteli plačati. Na splošno so pa krive padcu števila članstva vsem znane okolnosti: gospodarska kriza, v kateri se je marsikateri odločil pustiti na cedilu vsa društva, češ da ne plača nikamor ničesar; razen tega ni zadovoljiva ugodnost polovičnih voženj na vlakih, ker je za polovični listek treba, da se zbere 6 članov skupaj, kar je dejansko mnogokdaj težko, kakor je pokazala praksa. Železniška uprava je v zadnjih mesecih celo zahtevala, da se predlože za vsako vožnjo kar štiri uverenja, dvojce za tja in dvojce za nazaj, kar je povečalo sitnosti in težave pri teh polovičnih vožnjah; radi tega članstvo na to ugodnost malo ali nič ne da. Tudi od podružnic so prihajale pritožbe, da odstopajo člani, ker ni ugodnosti polovičnih voženj. Omenim še tukaj, da je odbor pismeno in osebno neštetokrat interveniral pri oblastih železniške uprave, tudi v ministru in osebno pri ministrih, da se dovoli ugodnost polovičnih voženj vsaj za skupine treh turistov; toda do danes še nismo mogli doseči pozitivnega uspeha v tem oziru.

Obisk koč je bil v pretečenem letu boljši od predlanskega leta. Odbor je porabil vse razpoložljive moči, da dvigne zanimanje za turistiko, v stalni rubriki SPD v časopisih se je uvedlo redno poročanje o otvorjenih kočah in o vseh stvareh glede posameznih koč, ki utegnejo zanimati turista. Vpeljali smo stalno poročanje o snežnih razmerah v zimskih mesecih; poročila so bila priobčena v časopisih, pa tudi vsakokrat nabita na stalni vremenski tabli društva na pročelju hiše, v kateri so društveni prostori. Da se dvigne poset koč in hotelov zlasti v zimskih mesecih, se je priredilo letos razmeroma jako veliko število smučarskih tečajev, tako v hotelih Sv. Janez in Zlatorog ter pri naših kočah na Veliki Planini, Krvavcu in pri Staničevi koči. Uspehi so bili jako povoljni, obisk razmeroma velik.

Spričo naraščajočega tujskega prometa v naši banovini je jasno, da se je SPD, osobito Osrednji Odbor, smatral vsestransko kot zelo važen faktor, osobito v informacijski službi; v resnici so se zainteresenti obračali iz raznih krajev tu- in inozemstva na društvo za najrazličnejše informacije o naših razmerah tujsko-prometnega značaja. Odbor je v vsakem teh slučajev storil svojo dolžnost, zavedajoč se pomena tujskega prometa za naš del naroda. Pošiljali smo slike in diapozitive, brošure ter albume na razne razstave in na uredništva listov in revij, tudi inozemskih, s čimer se je vršila važna propaganda za naše kraje in planine.

Porabila se je vsaka prilika, da smo podpirali organiziranje skupnih izletov v naše planine po drugih organizacijah; tako smo šli vsestransko na roko družbi 35 angleških turistov, ki so prišli poleti v naše gore, in smo jih razmestili po naših kočah, napravili smo jim načrte za razne ture, dali jim spremstvo iz vrst odbornikov itd. Podobno je tudi nekaj drugih društev napravilo skupne izlete v naše gore, na Triglav in drugam. Tudi v teh primerih smo pomagali pri organizaciji teh izletov, tako da so imele kočice dobiček in ni bila ena ali druga radi takega skupnega izleta prenapolnjena, ker so se turisti porazdelili.

V finančno-gospodarskem interesu se je z vso resnostjo načel študij vprašanja načina oskrbovanja koč. Finančno gospodarski odsek je to vprašanje večkrat razmotrival v več sejah. Preštudirali so se vsi mogoči načini oskrbovanja koč: to delo se bo v bližnji bodočnosti nadaljevalo. Že zdaj smo uvedli stalno nadziranje oskrbnikov in oskrbnic koč, postroženo kontrolo gospodarstva v kočah, kontrolo cen, kvalitete in porecij itd. Z mnogimi okrožnicami se je držal stik med odborom in oskrbniki koč. Če je prišla kaka pritožba, smo takoj zahtevali pojasnila od dotičnega oskrbnika in stvar se je vsakokrat uredila zadovoljivo. Postavili smo tudi princip, da mora vsak oskrbnik položiti primerno kavejico; na ta način bodo oskrbniki bolj vestno vršili svojo službo. V načrtu imamo tečaj za kuhanje in serviranje, ki se ga bodo morale udeležiti oskrbnice obvezno.

Da smo zbrali potrebno gradivo za razmotrivanje vprašanja oskrbovanja koč, se je ustanovila komisija, ki je nenapovedano obiskala skoro vse kočice, v prvi vrsti pa oba hotela. Vse pomanjkljivosti in eventualne nerednosti so se natanko popisale, komisija je predložila odboru konkretne predloge in o njih je odbor že razpravljajal; sklepi so se že vpoštevali pri sklepanju novih pogodb z oskrbniki in oskrbnicami. Zavzelo se je načelo, da se bodo pogodbe z oskrbniki sklepale vsako leto znova, zaradi tesnejše in natančnejše zveze z njimi. Ker se je vsestransko opazilo, da kljub vsem svarilom oskrbniki niso posvečali zadosti pažnje članski legitimaciji člana-gosta, da-li je namreč plačana članarina za tekoče leto, je odbor sklenil uvesti nov tip članskih izkaznic, katerega je odobril širši Osrednji odbor; te izkaznice so že v rabi. Novota pri njih je poglavitno ta, da je nalepljena na zunanji strani legitimacije letnica tekočega leta v markantni obliki in je barva te letne znamke vsako leto druga. Razen tega je na zunanji strani izkaznice napisano opozorilo, da sploh ni član, kdor nima izkaznice z znamko tekočega leta. Ob teh legitimacijah bo moral biti pač oskrbnik pozoren, ker bo od daleč videl, je li članarina za tekoče leto plačana ali ne. Tudi so predvidene globe za oskrbnike; tako za slučaj, da bi oskrbnik od gosta, ki se sklicuje na članstvo, ne zahteval članske izkaznice.

Če hočemo omeniti gradnje v tekočem letu, je poudariti v prvi vrsti veliki deli na Erjavčevi koči na Vršiču in pri koči na Veliki Planini. Erjavčeva koča se je temeljito popravila in naredil se je prizidek; iz prejšnje jedilnice in kuhinje se je napravila lepa in prostorna jedilnica, prizidala se je nova kuhinja in izvršila so se tudi še nekatera druga popravila. — Na Veliki Planini pa se je napravila poleg kočice nova dependanca, prostor za 40 oseb, kar so pozdravili z

veseljem zlasti smučarji. Stara kočja na Veliki Planini sama zares več ne ustreza. — Pri hotelu Zlatorogu v Bohinju se je postavila nova veranda.

Kakor rdeča nit se je vlekla skozi vse leto diskusija za podaljšanje najemne pogodbe za hotel Sv. Janez. Najemna pogodba je letos v januarju prestala, treba je bilo skrbeti za podaljšanje najemnega razmerja. Stvar je bila nenavadno težka, ker so pri vladi intervenirali razni zasebni interesi, ki so hoteli dobiti hotel sami v najem. Po neštetihih intervencijah v Beogradu in v Ljubljani je vendar prišlo do rezultata, ki je vsaj za enkrat zadovoljiv; pogodba je namreč podaljšana začasno za eno leto, medtem se pa nadaljujejo pogajanja in upati je, da bo prišlo do zaključka najemne pogodbe za primerno število let.

Za kočje in hotele se je uvedla nadalje nova institucija gradbenih nadzornikov. Poleg gospodarja-člana odbora ima zdaj vsaka kočja in vsak hotel še gradbenega nadzornika-strokovnjaka tehnika. Gradbeni nadzornik bo od časa do časa obiskoval svojo kočjo in bo stavil najprej v gradbenem odseku svoje predloge, odsek pa odboru. Na ta način se bo po lastnih članih, ki so strokovno usposobljeni, imela stalno v evidenci tehnična stran vsake naše zgradbe. Gradbeni odsek pomaga z nasveti in načrti tudi podružnicam.

Kakor rečeno, je odbor vzel z vso resnostjo v pretres veliko vprašanje ekonomizacije vsega gospodarstva društva. Intenzivno se študira problem zmanjšanja izdatkov in zvišanje dohodkov. V tem cilju se je reducirala tudi naklada Planinskega Vestnika; prej se je tiskalo redno več izvodov, nego je bilo naročnikov; na ta način so ostale velike zaloge Planinskega Vestnika neodvzete. Tudi je odbor poslal oferto raznim tiskarnam za tiskanje Planinskega Vestnika, nakar se je tisk oddal tiskarni »Merkur« v Ljubljani kot najboljši ponudnici. Naročnikov Planinskega Vestnika je zdaj 1411, torej 17 naročnikov več kakor lani. Kljub velikemu prizadevanju in precej intenzivni osebni propagandi se v tej točki ni mogel doseči boljši rezultat. Po današnjem stanju so naročniki Planinskega Vestnika v zaostanku s plačili za skupaj preko Din 10.000.—. Kljub opominom in urgencam ni mogoče te zaostale naročnine inkasirati, doseglo pa se je tudi v tem pogledu razmeroma mnogo, če pomislimo, da so bili zaostanki naročnin na lanskem običnem zboru nič manj kakor Din 22.441.—. Društvo pošilja 25 izvodov Planinskega Vestnika brezplačno, in sicer večinoma raznim društvom, katera nam dajejo v zameno svoje lastne revije. Nekaj izvodov Planinskega Vestnika se pa daje za polovično ceno, in to dijaškim organizacijam itd.

Stiki Osrednjega društva s podružnicami so bili jačji nego prejšnja leta. Predsednik Osrednjega društva se je — če le ni bilo ovir — udeležil običnih zborov podružnic, tako tudi nekateri drugi člani odbora. Odbori raznih podružnic so mnogokrat intervenirali bodisi pri predsedniku ali kakem drugem članu Osrednjega Odbora, bodisi v društveni pisarni v razne svrhe, za informacije itd. Osrednji Odbor je šel podružnicam kolikor mogoče na roko. V par slučajih faktučne potrebe se je izplačala gotovim podružnicam iz blagajne Osrednjega Odbora večja ali manjša podpora v gotovini.

V društveni pisarni se je namestil še sluga, ker je bilo nemogoče brez njega izhajati spričo povečanih potreb pisarne. Na dan se zgledi v društveni pisarni 30 do 40 oseb, oba uradnika sta torej zadostno zaposlena in ni bilo mogoče še naprej od njiju zahtevati, da vrši eden ali drugi še službo sluga.

Na pisarno je dospelo tekom leta dopisov 2469, lansko leto 1546, torej letos več 923. Tudi iz teh števil se vidi, kako se večja delo društvene pisarne. K temu še pride nadaljnja okolnost, da se je sedež Saveza Planinskih Društev Jugoslavije preselil za stalno v Ljubljano in vrši zdaj pisarno našega društva tudi še posle pisarne Saveza; ker Savez nima svoje pisarne, so pa predsednik Saveza, tajnik in nekateri odborniki v Ljubljani, je torej tukaj osredotočeno vse

delo Saveza. S 1. novembrom 1931. se je društvena pisarna preselila iz prejšnjih prostorov v hiši Ljubljanske kreditne banke v lepe prostore v novi hiši »Grafike«, nasproti kolodvoru.

O knjižnici, revijah itd. sledi poročilo med poročili odsekov.

Markacijski odsek je napravil detajlirane načrte za nove markacije in se je uredilo razmerje glede dolžnosti markiranja med Osrednjim društvom in posameznimi podružnicami, odnosno med podružnicami posebej. Pogajanja glede izvedbe so še v teku. Obravnaval se je večkrat zelo širokopotezen načrt izvedbe markiranja, osobito zimskih. Podružnicam je bila razposlana okrožnica z natančnimi navodili glede markacij in dala se je iz Osrednjega Odbora ven raznim podružnicam iniciativa za markiranje turistovsko važnih in lepih potov, ki so bili doslej nezaznamovani. — Od Osrednjega Odbora samega so se oskrbele naslednje nove markacije: iz Aleksandrovega Doma na Mali Triglav; od kočne na Vršiču čez Sleme v Planico; iz Medna na Sv. Katarino in nazaj na Medvode; od dolenjskega mostu čez Orle v Grosuplje; Ježica—Srednje Gameljne—vas Rašica—Dobeno—Trzin postaja; Ježica—Stražni hrib—vas Rašica—Dobeno—grasčina Habah—Trzin; Črnuče—vas Rašica—Dobeno—vrh Rašica; vas Rašica—vrh Rašica—Dobeno; vas Rašica—Veliki Vrh—Skaručna—Šmarna; Želimlje—Kurošček—Golo—Studenc—Škofljica; Kurošček—Turjak—Škocjan—Županova jama—Ponova vas—Grosuplje; vas Rašica—Jarše; vas Rašica—Domžale; vas Rašica—Povodje—pod Šmarno Goro—Medno; Črna—Kranjski Rak—Mala in Velika Planina; Kranjski Rak—Podvolvljek—Luče. — Novih kašipotnih tablic se je napravilo 25. — Na kolodvoru na Jesenicah se je popravila stara turistična tabla (karta); Podkorenom se je odstranila nemška spominska plošča in se je namestila nova s slovenskim napisom, popravila se je plezalna pot na Grmado itd.

Velike težave je delalo Osrednjemu društvu vprašanje po graničarskih trupah zastraženih mej. Domala vse naše važnejše Alpe teko po državnih mejah. Lansko poletje so nanovo uvedli službo graničarjev v Karavankah; prišli so stražit večinoma novi vojaki iz južnih krajev, nevajeni naših razmer in potreb, in tako se je dogodilo par zelo mučnih incidentov, ki so se potem vsaj deloma izravnali s primernim interveniranjem odbora pri raznih oblastih. Še vedno prihajajo pritožbe od podružnic, da imajo turisti težave od strani graničarjev; pripetilo se je na avstrijski meji, da ni pustil graničar člana SPD čez mejo, dasi je ustanovljena svobodna zona na tej in na oni strani, v kateri se smejo planinci, člani SPD, svobodno kretati. Odbor je vse naredil, da bi se ti nedostatki odpravili; toliko lahko rečemo, da se je marsikatero prejšnje nesoglasje odstranilo s primernimi pojasnitvami tu in tam. Seveda je radi političnih razmer na tej in na oni strani to vprašanje zelo kočljivo. Priznati pa moramo, da so nam šle komande pogram. čet v Ljubljani in Celju vedno z razumevanjem na roko.

Glasom netunskih konvencij bi se naši planinci tudi na meji proti Italiji mogli svobodno gibati; določen je bil primeren svoboden pas ob meji na italijanski strani. Toda zakon predpisuje posebne obmejne karte za tak turistovski promet in mi smo te karte za naše člane izročili oblastim že lani spomladi, a do danes niso italijanske oblasti rešile teh predlog, dasi predpisuje zakon brezpogojen rok treh mesecev.

Od neslovanskih inozemskih planinskih organizacij imamo zdaj razmerje vzajemnosti samo z avstrijsko Bergsteiger Vereinigung, s katero so se odnošaji zelo poglobili in so nadvse prijateljski. Bergsteiger Vereinigung je ustanovila poseben oddelek za člane SPD; članstvo se zadobi z malenkostno članarino, imamo pa pri potovanjih v inozemstvu kot člani Bergsteiger Vereinigung zelo velike ugodnosti. Bergsteiger Vereinigung nam je šla še toliko na roko, da je prepustila sprejemanje naših članom v navedeno svojo grupo SPD povsem

Osrednjemu Odboru SPD, tako da se zdaj v društveni pisarni SPD sprejemajo člani za avstrijsko Bergsteiger Vereinigung.

Članstvo društva je pridno planinsko delovalo tudi to leto; najboljši so preplezali zopet nekaj novih sten in smeri in so bili zanimivi popisi teh pomembnih podjetij objavljeni v Planinskem Vestniku, pa tudi v inozemskih alpinističnih revijah. V prav posebni meri so se pa udejevali naši člani letos v zimski alpinistiki in smučanju, za kar je bila zimska sezona zelo ugodna.

Kljub velikemu razmahu turistike, je bilo v pretečenem letu razmeroma le malo planinskih nezdod, med njimi je omeniti Mihaela Veberja iz Novega Sada, ki se je smrtno ponesrečil pod Grintavcem. V Kamniških Planinah pa se je ponesrečila Mimi Pakiževa iz Ljubljane. Reševalne ekspedicije so bile vedno na mestu.

Društveni odbor je razvijal tekom leta veliko agilnost v notranjem delovanju, pa tudi v zastopanju na zunaj. Razen že omenjenih mnogih intervencij pri oblastvih in privatnikih v najrazličnejše svrhe Planinskega Društva je omeniti, da smo v zakonitem roku izvedli akcijo pri oblastvih za agrarne operacije za priliko razlastitve veleposestev. Dalje smo se zanimali za novo avtomobilsko cesto v Kamniško Bistrico, neštetokrat se je interveniralo pri direkciji državnih železnic za izboljšanje voznih redov, za ustanovitev ugodnejših železniških zvez, za uvedbo turistovskih in smučarskih vlakov ob nedeljah itd.

Še vedno se bje trd boj za doseg 50 % popusta pri železniških voznjeh, in to tako, da bi ta ugodnost veljala za skupine vsaj treh članov. Upati je, da bomo v tej točki uspeli. Zaposlili smo tudi razne ustanove, kot paroplovne družbe, hotele itd., da dovolijo primerne popuste članom SPD.

Veliko diskusije z oblastvi je povzročila nova uredba, glasom katere se bodo morali planinci ob prenočevanju v kočah ravnokotno zglašati policijsko po dotičnih predpisih, kakor se zglašujejo tujci v hotelih v dolinah. Odboru se je zdel ta način vpisovanja, kakor so ga začela zahtevati oblastva, neprikladen in nepraktičen; gotovo pa otežkoča ta način tisto svobodno kretanje turista, kakor smo ga imeli doslej. Ta predmet je še v razpravi z oblastvi in upati je, da se bo praksa vsaj do skrajne možnosti omilila.

Veliko delovanje je razvijal Osrednji Odbor v razmerju SPD do Saveza Planinskih Društev Jugoslavije. Dne 15. novembra 1931 se je vršil v Zagrebu kongres Saveza, katerega so se udeležili predsednik SPD g. dr. Pretnar in nekateri člani Osrednjega Odbora ter g. nadzornik dr. Senjor. Na kongresu je bilo sprejetih precej predlogov, ki so se iznesli ravno iz vrste delegatov SPD, katerim se je tudi posrečilo prepričati kongres o umestnosti sedeža saveza v Ljubljani. V resnici je kongres sklenil, da bo sedež saveza do nadaljnjega v Ljubljani.

Prijateljski stiki so se gojili tudi z drugimi alpinističnimi in športnimi organizacijami, kakor z Zimsko-športnim savezom, Turistovskim klubom »Skala«^o itd. Ti stiki in medsebojno izmenjavanje misli se je izkazalo za jako plodovito.

Dne 1. februarja 1932 se je vršil v Ljubljani planinski ples, ki ga je organiziral Osrednji Odbor SPD. Radi danih razmer ni bilo tistih imenitnih dohodkov kakor v prejšnjih letih; vendar je bil uspeh razmeroma dober: čistega dobička nekaj nad 10.000 Din.

Osrednji Odbor se je večinoma po g.u. predsedniku, deloma tudi po drugih članih odbora udeležil raznih zunanjih prireditvev in slavnosti; tako smo bili zastopani pri otvoritvi planinske kočje na Sv. Gori Litijske podružnice (8. avg. 1931), otvoritve kočje na Mrzlici Trboveljske podružnice (8. sept. 1931), slavnostni otvoritvi nove poti od kočje na Zelenici preko Nemškega vrha do meje proti Celovski kočji (20. septembra 1931). Dalje smo poslali zastopnika

iz odbora k otvoritvi kočé Hrvatskega Planinarskega Društva v Mosoru, posebno častno pa je bilo zastopano SPD pri lepi slavnosti, ki se je vršila 15. avgusta 1931 na Jezerskem o priliki odkritja spominske plošče velikemu alpinistu in prijatelju Slovencev profesorju Hodounskemu; društvo je tudi prispevalo k stroškom spominske plošče. Svoje zastopstvo smo imeli tudi na slavnosti odkritja spomenika kralju Petru v Ljubljani (8. sept. 1931). Na velesejmu v Ljubljani smo imeli svoj razstavitveni prostor in smo razstavili precejšnje število prav lepih objektov, s katerimi se bomo udeležili tudi razstave v Zagrebu, katera se bo otvorila jutri.

Končno se naj omeni, da se je priredila tudi letos šola o reševanju; dotične tečaje je vodil član odbora g. dr. Tičar.

Tudi v pretečenem letu je dobilo Osrednje Društvo podporo od strani Banske uprave v znesku Din 60.000.— in se ji tudi ob tej priliki vnovič zahvaljujemo za veliko naklonjenost. Potrebe so vedno večje in bi bilo želeti še več takih podpor od več strani. Stavbe postajajo vsled starosti čimdalje manj rabne, popravila vedno nujnejša, marsikaj zares več ne odgovarja; toda povsod gre izključno le za vprašanje gmotnih sredstev. Osrednji Odbor smatra za eno svojih najvažnejših nalog vprašanje prilagoditve razpoložljivih sredstev napram tem vedno naraščajočim potrebam.

Na koncu se z najiskrenejšo zahvalo spominjam vsega našega časopisja, ki je stalo brez izjeme v službi našega delovanja in je priobčevalo med letom vedno rade volje najraznovrstnejše vesti in poročila Osrednjega Odbora. Ravnotako gre naša zahvala vsem tistim korporacijam in zasebnikom, ki so spremljali s simpatijami naše delovanje. (Konec prih.)

Zmagovalec severne stene Matterhorna mrtev. — Mladi (23letni) tehnik Toni Schmidt, ki se mu je lansko leto posrečilo, da je preplezal doslej nepremagano severno steno Matterhorna, se je na binkoštni ponedeljek smrtno ponesrečil na Wiesbachhornu. Z veleplanincem Ernestom Krebsom iz Monakovega se je lotil severozapadne stene Wiesbachhorna. A izpodletelo jima je, padla sta v steni več sto metrov; Schmidt je bil na mestu mrtev, Krebs pa težko poškodovan. Padec so videli planinci s svojih vzponov v bližini; povzpeli so se na mesto nesreče. — Tragika mladeniške samozavesti!

Smrtna nesreča na Grintavcu. († Albert Makuc). — Pot s Cojzove kočé na Grintavec je ob kópnem tudi za neplaninca brez vsake nevarnosti. Letos jo je o Binkoštih še pokrival debel sneg; ako ta dobi, posebno v jutranjih urah, ledeno skorjo, postane Grintavčevo južno in jugozapadno pobočje, dasi od vrha sem nima posebnih strmin, sila opasno ravno zato, ker poteka povsem gladko. — Na binkoštni ponedeljek navsezgodaj je odrinila večja družba iz Cojzove kočé na vrh Grintavca. Sneg je bil poledenel, a družba, opremljena s cepini, je varno dospela na vrh. Čez kake pol ure, proti polsedmi, se je vračala na Kokrsko sedlo h kočí. Oprti na cepine, so oprezno iskali varnih stopinj v poledenelem snegu. Pri tem je Albertu Makucu cepin izpodneslo, sam je padel na hrbet in je začel po gladkem ledu drseti navzdol. Ker se ni mogel nikjer prijeti niti trde ledene skorje prebiti, je postala brzina njegovega drsenja vedno večja, naposled nevzdržna: v tej brzini ga je vrglo ob koncu snežišča čez blizu 400 m visoko jugozahodno steno Grintavca. — Vse se je izvršilo v hipu, družba je videla nesrečo, a ni mogla pomagati, sama primorana, da pazi na vsako kretnjo. V Cojzovi kočí so javili nesrečo.

Truplo ponesrečenca so našli dve uri pozneje trije planinci, ki so bili nameñeni na Kočno; bilo je tako razbito, da ga ni bilo mogoče spoznati. O nesreči je bila obveščena podružnica SPD v Kamniku, truplo pa se je preneslo skozi Kokro v Ljubljano, kjer je bilo dne 19. maja pokopano.

Ponesrečeni Albert Makuc je bil uslužben kot pomočnik pri Koviču v

Mostah. Bil je izvrsten delavec, skromen, trezen in varčen: svoje razvedrilo je iskal v prosti naravi, posebno v planinah. Rojen je bil v Šempasu pri Gorici.

Znižane izletniške vozovnice v Avstriji. Planince, ki zahajajo v Avstrijo, opozarjamo na to, da so se vpeljale v Avstriji znižane vožnje na tamošnjih državnih železnicah s tako zvanimi »Wochenendkarten«. Te vozne karte veljajo za vožnje od 14 do 170 km; vozne cene so znatno znižane. III. razred stane za vožnjo od: 14 do 20 km 2·20 S, 21 do 45 km 3·80 S, 46 do 70 km 5·90 S, 71 do 110 km 8·40 S, 111 do 140 km 10·60 S, 141 do 170 km 13·20 S.

Te karte veljajo za odvoz tja ob dnevih pred nedeljami in prazniki od 12. ure opoldne tako dolgo, da se povratek na odhodno postajo sme izvršiti najkasneje do 10. ure predpoldne tistega delavnika, ki sledi dotični nedelji ali prazniku. Ako za povratek med 8. in 10. uro dopoldne ni nobenega vlaka, se mora porabiti prihodnji po 10. uri odhajajoči vlak. Za te vozne karte (Wochenendkarten) ni potrebna nobena članska izkaznica in nobena formalnost.

Za proge, ki presegajo 170 km, je potrebna za znižane vozne »Touristenrückfahrkarte«; to pa dobe le člani avstrijskih planinskih organizacij, osobito člani »Oesterreichische Bergsteiger-Vereinigung«, kateri uživajo na podlagi dotične članske izkaznice ugodnost znižanih cen. — Gori opisane »Wochenendkarten« bodo dobrodošle zlasti turistom, ki se kretajo v obmejni coni na avstrijski strani, ker se te karte lahko uporabljajo za odhod iz vsake naših obmejnih postaj v Avstrijo.

Naše slike. — Triglavska skupina iz pod Repikovca. Od Jesenic notri do Mojstrane se dviguje med Savo in Radovino dolg enoličen gorski greben — Mežaklja, ki nam iz doline ne nudi nikakih slikovitih prizorov. To gorovje nam je malo znano in oko turistovo ga skoro ne opazi. Zgoraj so lepi gozdovi in lepa lovišča, na strani proti Radovini tudi razsežni planinski pašniki, pripravniki za smuške izlete. Najvišji vrh je Repikovec (1593 m), ki se s svojimi plazovitimi pobočji prav strmo dviguje tik nad Mojstrano. Tukaj je najlepša razgledna točka. Prost je pogled na severni strani na celo črto Karavank in osobito na skupino Kepe. Na zahodu se dviga iznad Vrat krasno oblikovana skupina Škrlatice. Naravnost očarljiv pa je pogled proti jugozapadu na Triglav in njegove sosedje. Ta prizor je na naši sliki posnet. Tik pod nami leži Kot, spodaj obdan s temnimi gozdovi, potem pa prehajajoč med Rjavino in Urbanovo Špico v steno pod Peklom. Med Rjavino in Cmirom kraljuje Triglav. Na desni strani se prikazuje iznad Črne Gore skupina Stenarja.

Dr. S. T.

Od uredništva. Zaradi društvenih vestí so se morali članki (n. pr. dr. Tume) odložiti.

VSEBINA: Eva Powell: **Okrog Triglava** (str. 105). — Janko Mlakar: **Po zaznamenovanih potih** (str. 110). — Jos. Wester: **Goethe v Alpah** (str. 114). — Jožef Zazula: **Štirideset let z nahrbtnikom** (str. 116). — **Obzor in društvene vesti:** Občni zbor SPD (Osrednje društvo) (str. 119). Zmagovalec severne stene Matterhorna mrtev (str. 127). Smrtna nesreča na Grintavcu († Albert Makuc) (str. 127). Znižane izletniške vozovnice v Avstriji (str. 128). Naše slike (str. 128).

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Josip Pretnar, tajnik ZTOI v Ljubljani. — Tiska tiskarna Merkur v Ljubljani; njen predstavnik O. Mihálek. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.)

»Planinski Vestnik« izhaja 12krat na leto in stane v tuzemstvu za vse leto Din 40.—, za inozemstvo Din 60.—. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru SPD v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.



Triglavska skupina izpod Repikovca

Fot. dr. Tomišek Stanko